

Ο ρόλος και η συμβολή της Αρχής Βιομηχανικής Καταρτίσεως στον Επαγγελματικό Προσανατολισμό

**Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ
ΑΡΧΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΣ
ΣΤΟΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟ**

**ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΑΡΧΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΣ ΚΥΠΡΟΥ**

ΜΑΡΤΙΟΣ 1997

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η μελέτη αρχικά καταπιάνεται με μια ιστορική αναδρομή της πορείας του Επαγγελματικού Προσανατολισμού στην Κύπρο ξεκινώντας από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας και φθάνοντας μέχρι σήμερα.

Μέσα από αυτό το οδοιπορικό φαίνονται οι κύριες Υπηρεσίες/ Οργανισμοί που ασχολούνται με τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό στην Κύπρο που είναι το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και η Αρχή Βιομηχανικής Καταρτίσεως. Για κάθε Υπηρεσία προσδιορίζονται:

- η εξειδικευμένη βοήθεια που παρέχεται σε θέματα Επαγγελματικού Προσανατολισμού, και
- οι ομάδες πληθυσμού με τις οποίες καταπιάνεται.

Στη συνέχεια, περιγράφεται το σύστημα Επαγγελματικού Προσανατολισμού που παρέχεται σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με ιδιαίτερη αναφορά στην περίπτωση της Ελλάδας και της Ιρλανδίας που είναι χώρες με χαρακτηριστικά που προσομοιάζουν με της Κύπρου.

Η μελέτη τελικά επικεντρώνεται στο μέχρι σήμερα ρόλο και τη συμβολή της Αρχής Βιομηχανικής Καταρτίσεως στο θέμα του Επαγγελματικού Προσανατολισμού στην Κύπρο και κυρίως στο μελλοντικό της ρόλο και στις κατευθύνσεις προς τις οποίες πρέπει να κινηθεί έτσι ώστε η συμβολή της να γίνει πιο ουσιαστική και σημαντική.

Τα κυριότερα συμπεράσματα και οι γενικές κατευθύνσεις ενεργειών που εκπηγάζουν από τη μελέτη αναφέρονται στη συνέχεια.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Επαύξηση της συνέργειας και συμπληρωματικότητας των Υπηρεσιών παροχής Επαγγελματικού Προσανατολισμού στην Κύπρο

Ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός στην Κύπρο παρέχεται κυρίως από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και την Αρχή Βιομηχανικής Καταρτίσεως. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού ασχολείται κυρίως με τη διαφώτιση και καθοδήγηση των μαθητών ενώ το Υπουργείο

Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων με τη διαφώτιση και καθοδήγηση του εργατικού δυναμικού. Η Αρχή με τις μελέτες που διεξάγει, τις πληροφορίες που συγκεντρώνει και τις δραστηριότητες που εφαρμόζει, προωθεί τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό τόσο σε σχολικό όσο και σε εξωσχολικό επίπεδο, με έμφαση σε δευτεροβάθμιου επιπέδου συνεισφορά με τα συνεπακόλουθα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα. *Άμεση και επιβεβλημένη θεωρείται η ανάπτυξη στενότερης συνεργασίας μεταξύ των τριών πιο πάνω Υπηρεσιών, στηριζόμενη στις αρχές της συνέργειας και της συμπληρωματικότητας, με στόχο την ποιοτική αναβάθμιση των παρεχομένων δραστηριοτήτων Επαγγελματικού Προσανατολισμού.*

Ανάγκη για αναβάθμιση του ρόλου της οικογένειας

Οι επαγγελματικές επιλογές των νέων επηρεάζονται καθοριστικά από ένα συνδυασμό παραγόντων που δρουν και διαμορφώνουν τις αποφάσεις τους. Οι παράγοντες αυτοί μπορούν να ταξινομηθούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες, τους ατομικούς, που ενυπάρχουν στο άτομο με τη γέννηση του ή αποκτώνται μετά από αλληλεπίδραση του περιβάλλοντος και κληρονομικών καταβολών, και τους εξωατομικούς, που είναι εξωγενείς προς το άτομο επηρεάζουν όμως άμεσα ή έμμεσα την ανάπτυξη και τη συμπεριφορά του.

Η οικογένεια είναι ο σημαντικότερος παράγοντας που επενεργεί στη διαμόρφωση του χαρακτήρα του ατόμου και επηρεάζει τις αποφάσεις του και γενικά την κοινωνική και επαγγελματική του ανέλιξη. Οι γονείς παρεμβαίνουν και επηρεάζουν συνειδητά το παιδί με τις ευκαιρίες που του παρέχουν για εκπαίδευση ή μη συνειδητά με τον τρόπο ζωής τους, τη μόρφωση και γενικά τις αξίες και στάσεις που προωθούν. Το γεγονός αυτό υπογραμμίζει τη σημασία που πρέπει να δοθεί από τις αρμόδιες Υπηρεσίες στην παραπέρα αξιοποίηση του συμβουλευτικού ρόλου των γονιών με κατάλληλη πληροφόρηση και διαφώτιση.

Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δίνεται στον αρχικό Προσανατολισμό των νέων

Από το εργατικό δυναμικό απαιτείται πλέον ψηλό επίπεδο μόρφωσης και δεξιότητας για αύξηση της παραγωγικότητας, μείωση του κόστους παραγωγής και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των κυπριακών προϊόντων. *Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δίνεται στον αρχικό Προσανατολισμό των νέων, έτσι ώστε να μπορούν να εξασφαλίσουν εργασία ευκολότερα αλλά και στη συνεχή επιμόρφωση τους για να μπορούν να διατηρήσουν την εργασία που εξασφάλισαν.*

Ανάγκη για επικέντρωση των Υπηρεσιών Επαγγελματικού Προσανατολισμού στα κρίσιμα στάδια αποφάσεων των νέων

Το πρώτο κρίσιμο στάδιο αποφάσεων για τους νέους αποτελεί η συμπλήρωση της 9ετούς υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Τούτο διότι με την αποφοίτηση τους πρέπει να επιλέξουν κατά πόσο θα συνεχίσουν την εκπαίδευση τους ή θα τη διακόψουν και θα αναζητήσουν εργασία. Οι νέοι σ' αυτό το στάδιο της ζωής τους, δεν τροφοδοτούνται σε ικανοποιητικό βαθμό με πληροφορίες για τις ανάγκες της οικονομίας σε εργατικό δυναμικό και ιδιαίτερα για τις μελλοντικές εξελίξεις, γεγονός που σε συνάρτηση με τις κλίσεις και επιθυμίες τους δεν τους βοηθά να πραγματοποιήσουν ρεαλιστικές επιλογές σε σχέση με εργασία ή εκπαιδευτική κατεύθυνση που θα ακολουθήσουν.

Το δεύτερο κρίσιμο στάδιο αποφάσεων των νέων είναι ο χρόνος κοντά στην αποφοίτηση τους από τα σχολεία Μέσης Παιδείας. Από τη μια οι αντιλήψεις της κοινωνίας και από την άλλη οι πιέσεις της οικογένειας οδηγούν τους περισσότερους νέους να επιλέξουν συνέχιση των σπουδών τους σε σχολές Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Ακόμα σε αρκετές περιπτώσεις η επιλογή συνέχισης των σπουδών σε σχολές Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης αποτελεί για τους νέους αναβολή της απόφασης για επαγγελματική αναζήτηση για την οποία ακόμη δεν είναι έτοιμοι.

Το τρίτο κρίσιμο στάδιο είναι με τη συμπλήρωση των σπουδών τους σε σχολές Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Οι περισσότεροι νέοι βρίσκονται πλέον αντιμέτωποι με την πραγματικότητα χωρίς να γνωρίζουν επαρκώς τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, ούτε και κατά πόσο τα προσόντα τους ανταποκρίνονται στις προσδοκίες της αγοράς.

Ανάγκη αναβάθμισης της πληροφόρησης των μαθητών και των νέων

Διαπιστώθηκε ότι υπάρχει ανάγκη αναβάθμισης της πληροφόρησης των μαθητών και των νέων για τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και για τις ευκαιρίες επαγγελματικής κατάρτισης. Η μη πλήρης πληροφόρηση οφείλεται κυρίως στον περιορισμένο χρόνο που διατίθεται για προσανατολισμό μέσα στο σχολικό σύστημα αλλά και στο μειωμένο ενδιαφέρον των ιδίων των μαθητών, ιδιαίτερα των μικρότερων τάξεων, να απευθυνθούν στους Καθηγητές Καθοδήγησης και να ζητήσουν πληροφορίες. Ακόμα το γεγονός της μη πλήρους πληροφόρησης οφείλεται και σε εξ αντικειμένου δυσκολίες πρόβλεψης των μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων αναγκών της οικονομίας σε εργατικό δυναμικό, καθώς και στη μη συστηματική προσέγγιση των

νέων από τις Υπηρεσίες που ασχολούνται με τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό στην Κύπρο.

Ουσιαστική η μέχρι σήμερα συμβολή της Αρχής

Η Αρχή με την ίδρυση της και τις δραστηριότητες που εφαρμόζει έχει συμβάλει ουσιαστικά στην αναβάθμιση των υπηρεσιών Επαγγελματικού Προσανατολισμού που παρέχονται στην Κύπρο. Η μέχρι σήμερα θετική συνεισφορά της Αρχής συνίσταται:

- στην ετοιμασία μελετών,
- στην εφαρμογή δραστηριοτήτων καθοδήγησης και κατάρτισης,
- στη συγκέντρωση και διοχέτευση πληροφοριακού υλικού,
- στη συμβολή της στην ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών.

Μέσω των μελετών που διεξάγει και των δραστηριοτήτων καθοδήγησης και κατάρτισης που εφαρμόζει, συμβάλλει στην καλύτερη προετοιμασία και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού. Πρόσθετα, με την ετοιμασία πληροφοριακού υλικού και τη διοχέτευση στοιχείων σε άτομα ή σε Υπηρεσίες που ασχολούνται με τη διαφώτιση, έχει βελτιώσει και αναβαθμίσει ποιοτικά το περιεχόμενο του Επαγγελματικού Προσανατολισμού στην Κύπρο.

Επιδέχονται βελτιώσεις οι υπηρεσίες Επαγγελματικού Προσανατολισμού που παρέχονται από την Αρχή

Παρά τη θετική συνεισφορά της Αρχής στο θέμα του Επαγγελματικού Προσανατολισμού, οι υπηρεσίες που παρέχονται από αυτή παρουσιάζουν δυνατότητες περαιτέρω βελτίωσης σ' ότι αφορά κυρίως:

- Την προώθηση του Επαγγελματικού Προσανατολισμού πιο οργανωμένα και συστηματικά στη βάση ειδικού Σχεδίου.
- Τη συστηματική προσέγγιση και διαφώτιση των διαφόρων ομάδων πληθυσμού, ιδιαίτερα των προβληματικών όπως είναι τα άτομα που εγκαταλείπουν νωρίς το σχολείο, οι μακροχρόνια άνεργοι, εκείνοι που διακινούνται συνεχώς από ένα επάγγελμα σε άλλο.

- Τη συγκέντρωση, σε συνεργασία με τα Επαρχιακά Γραφεία Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, πάνω σε συστηματική βάση τόσο στοιχείων για τους ανέργους όσο και στοιχείων για τις ευκαιρίες απασχόλησης καθώς και την κατάλληλη αξιοποίηση τους σε συνδυασμό με τις παρουσιαζόμενες ευκαιρίες κατάρτισης.
- Την ανάπτυξη συνεργασίας της Αρχής τόσο με άλλες Υπηρεσίες στην Κύπρο όσο και με Διεθνείς Οργανισμούς, ιδιαίτερα χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών πάνω σε θέματα διαφώτισης και καθοδήγησης.
- Την πρόβλεψη των μεσοπρόθεσμων και κυρίως των μακροπρόθεσμων αναγκών της οικονομίας σε εργατικό δυναμικό. Για να έχουν μεγαλύτερη αξία και χρησιμότητα τα στοιχεία για σκοπούς διαφώτισης και προγραμματισμού του ανθρώπινου δυναμικού θα πρέπει να καλύπτουν μια μακροχρόνια περίοδο 5-10 χρόνων. Αν και είναι γνωστές οι δυσκολίες που υπάρχουν για μακροχρόνια πρόβλεψη των αναγκών της οικονομίας, εντούτοις δεν φαίνεται να υπάρχει άλλη επιλογή για την Αρχή για να ανταποκριθεί ορθολογιστικά στις απαιτήσεις της οικονομίας και των ομάδων πληθυσμού που εμπίπτουν στη σφαίρα των αρμοδιοτήτων της.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ

Η Αρχή από την ίδρυση της ασχολείται κατά προτεραιότητα και σε μεγάλη έκταση με τα άμεσα και πιεστικά προβλήματα της στελέχωσης της οικονομίας με κατάλληλα καταρτισμένο εργατικό δυναμικό. Καθοριστικός παράγοντας για την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, για ικανοποίηση των αναγκών της οικονομίας, μπορεί να αποβεί η πιο δυναμική παρουσία και εμπλοκή της Αρχής στην όλη διαδικασία της διαφώτισης και γενικότερα στα θέματα του Επαγγελματικού Προσανατολισμού.

Αναβάθμιση της προώθησης του Επαγγελματικού Προσανατολισμού από την Αρχή στη βάση ειδικού Σχεδίου

Μέσα από τη μελέτη φάνηκε ότι αποτελεί άμεση ανάγκη η αναβάθμιση της προώθησης του Επαγγελματικού Προσανατολισμού από την Αρχή στη βάση ειδικού Σχεδίου. Στο Σχέδιο αυτό πρέπει να δίνεται έμφαση σε μια κατεξοχή δευτεροβάθμιου επιπέδου συνεισφορά της Αρχής στα

θέματα Επαγγελματικού Προσανατολισμού, με τα συνεπακόλουθα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα. Μέσω του Σχεδίου πρέπει να αναληφθεί η συγκέντρωση, επεξεργασία και διοχέτευση στοιχείων και πληροφοριών στις διάφορες ομάδες-στόχους του Επαγγελματικού Προσανατολισμού καθώς και στις άλλες Υπηρεσίες/Οργανισμούς που εμπλέκονται σε θέματα Επαγγελματικού Προσανατολισμού.

Στους άμεσους στόχους του Σχεδίου Επαγγελματικού Προσανατολισμού πρέπει να είναι η κατάστρωση στρατηγικού σχεδίου δράσης που να περιλαμβάνει:

- Μεθόδευση/συστηματοποίηση κυκλοφορίας δεδομένων και πληροφοριών στα θέματα Επαγγελματικού Προσανατολισμού.
- Μελέτη των δεδομένων για τις μελλοντικές κατευθύνσεις της οικονομίας και του εργατικού δυναμικού και ανάπτυξη συστήματος τεκμηρίωσης μακροπρόθεσμων και άλλων πληροφοριών.
- Πιο συστηματική προσέγγιση ομάδων-στόχων, παραδοσιακών και νέων, καθώς και διοργάνωση δραστηριοτήτων και προγραμμάτων Επαγγελματικού Προσανατολισμού.

Ειδικές δραστηριότητες Επαγγελματικού Προσανατολισμού από την Αρχή

Κύριος άξονας του στρατηγικού σχεδίου δράσης πρέπει να είναι η ανάπτυξη, στα πλαίσια μιας κατεξοχή δευτεροβάθμιου επιπέδου συνεισφοράς της Αρχής, ειδικών δραστηριοτήτων Επαγγελματικού Προσανατολισμού σε σχέση με τα εξής:

- *Συστηματική προσέγγιση ή/και υποβοήθηση προσέγγισης και διαφώτιση των διαφόρων ομάδων-στόχων και επιδίωξη συγκερασμού των αναγκών της οικονομίας με τις φιλοδοξίες των νέων για επαγγελματική αποκατάσταση.*
- *Εντατικοποίηση της ενημέρωσης των μαθητών και των νεοεισερχομένων στην αγορά εργασίας, για τις ανάγκες της οικονομίας, τις προοπτικές απασχόλησης και τις ευκαιρίες για κατάρτιση.*
- *Ενίσχυση των παρεχόμενων υπηρεσιών Επαγγελματικού Προσανατολισμού σε άτομα που αναζητούν απασχόληση σε*

συνδυασμό με τις παρουσιαζόμενες ευκαιρίες κατάρτισης τους.

- *Εφαρμογή, σε καθορισμένα χρονικά διαστήματα, επιμορφωτικών προγραμμάτων διαφώτισης και καθοδήγησης. Οι συμμετέχοντες θα ενημερώνονται για τις εξελίξεις στην αγορά εργασίας και θα μπορούν να δηλώνουν ενδιαφέρον για συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης που θα διοργανώνονται για κάλυψη των αναγκών της οικονομίας.*
- *Αντικειμενική, λεπτομερής και έγκαιρη πληροφόρηση των νέων με την αξιοποίηση στοιχείων και πληροφοριών που θα καταχωρούνται σε ειδική τράπεζα πληροφοριών σε συνεργασία με Υπηρεσίες/Οργανισμούς που δραστηριοποιούνται σε θέματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.*
- *Βελτίωση του περιεχομένου των επαφών αρμοδίων Υπηρεσιών/Φορέων με τους γονείς για παραπέρα αξιοποίηση του συμβουλευτικού τους ρόλου με κατάλληλη διαφώτιση. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η βελτίωση των επαφών με τους γονείς των μαθητών της τρίτης τάξης Γυμνασίου γιατί τότε επιλέγεται από τους μαθητές εκπαιδευτική κατεύθυνση που προδιαγράφει τη μελλοντική επαγγελματική αποκατάσταση.*

Ανάπτυξη στενότερης συνεργασίας της Αρχής με Υπηρεσίες/ Οργανισμούς στην Κύπρο και στο εξωτερικό

Ενόψει της καθοριστικής της σημασίας, να προωθηθεί άμεσα η ανάπτυξη στενότερης συνεργασίας της Αρχής με κρατικές και άλλες Υπηρεσίες αρμόδιες σε θέματα Επαγγελματικού Προσανατολισμού που να στηρίζεται στις αρχές της συνέργειας και συμπληρωματικότητας.

Εξίσου σημαντική είναι η προώθηση της ανάπτυξης συνεργασίας της Αρχής με Οργανισμούς από τον Ευρωπαϊκό χώρο, που ασχολούνται με θέματα Επαγγελματικού Προσανατολισμού, καθώς και η ηλεκτρονική σύνδεση της με Ευρωπαϊκές βάσεις πληροφοριών.

Καταληκτικά, επισημαίνεται ότι όπως στην Ευρωπαϊκή Ένωση έτσι και στην Κύπρο το φάσμα του Επαγγελματικού Προσανατολισμού πρέπει να διευρυνθεί και να επεκταθεί, πέρα από την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την απασχόληση, σε μια γενική δραστηριότητα παροχής υπηρεσιών προς τον άνθρωπο σε όλα τα επίπεδα της διαχρονικής του πορείας. Τούτο προϋποθέτει ανάπτυξη μιας πιο

αποτελεσματικής διασύνδεσης και συνεργασίας μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων, Υπηρεσιών και ανθρώπων, μέσα από την ανάπτυξη των ανάλογων κοινωνικών και επαγγελματικών σχέσεων.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ)

Αναβύσσου 2, 2025 Στρόβολος, Τ.Θ. 25431, 1392 Λευκωσία, Κύπρος

Τηλέφωνο: 22515000, Τηλεμοιότυπο: 22496949

Ιστοσελίδα: www.hrdauth.org.cy Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: hrda@hrdauth.org.cy